SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 6. oktobra 2009*

V zadevi C-438/07,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, vložene 18. septembra 2007,

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopajo I. Koskinen in L. Parpala, M. Patakia in S. Pardo Quintillán, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožeča stranka,

proti

Kraljevini Švedski, ki jo zastopa A. Falk, zastopnica,

tožena stranka,

* Jezik postopka: švedščina.

ob intervenciji

Republike Finske, ki jo zastopata J. Heliskoski in A. Guimaraes-Purokoski, zastopnika,

intervenientka,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas, predsednik senata, A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus in A. Arabadjiev (poročevalec), sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. februarja 2009,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 26. marca 2009

izreka naslednjo

Sodbo

1 S tožbo Komisija Evropskih skupnosti predlaga Sodišču, naj ugotovi, da Kraljevina Švedska s tem, da najpozneje do 31. decembra 1998 ni zagotovila, da bi vsi izpusti iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s populacijskim ekvivalentom (PE), večjim od 10.0 00, ki se neposredno izlivajo na občutljiva območja ali njihova zbiralna področja, ustrezali zadevnim zahtevam iz Priloge I k Direktivi Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L 135, str. 40), kakor je bila spremenjena z Direktivo Komisije 98/15/ES z dne 27. februarja 1998 (UL L 67, str. 29, v nadaljevanju: Direktiva 91/271), ni izpolnila obveznosti iz člena 5(2), (3) in (5) Direktive 91/271.

Pravni okvir

Konvencija o varstvu morskega okolja območja Baltika

2 Evropska skupnost je skupaj z nekaterimi državami članicami in Rusko federacijo podpisnica Konvencije o varstvu morskega okolja območja Baltika (Helsinška konvencija, kakor je bila revidirana leta 1992, UL 1994, L 73, str. 20, v nadaljevanju: Konvencija o Baltiku), h kateri je pristopila s Sklepom Sveta 94/157/ES z dne 21. februarja 1994 o sklenitvi Konvencije o varstvu morskega okolja območja Baltiškega morja (Helsinške konvencije, kakor je bila revidirana leta 1992) v imenu Skupnosti (UL L 73, str. 19).

Skupnostna ureditev

3 Člen 1 Direktive 91/271 določa, da ta direktiva ureja zbiranje, čiščenje in odvajanje komunalne odpadne vode ter čiščenje in odvajanje odpadne vode iz določenih industrijskih sektorjev ter sledi cilju varstva okolja pred škodljivimi vplivi zgoraj navedenega odvajanja odpadne vode.

4 Člen 2 te direktive določa:

„Za namene te direktive pomeni izraz:

1. ‚komunalna odpadna voda' odpadno vodo iz gospodinjstev ali mešanico odpadne vode iz gospodinjstev s tehnološko odpadno vodo in/ali s padavinsko vodo;

[…]

4. ‚aglomeracija' območje, kjer je poseljenost in/ali gospodarska aktivnost zgoščena v takšni meri, da je možno zbiranje odpadne vode in odvajanje v komunalno čistilno napravo ali končno mesto izpusta;

5. ‚kanalizacijski sistem' sistem kanalov, ki zbira in odvaja komunalno odpadno vodo;

6. ‚1 PE (populacijski ekvivalent)' organsko, biološko razgradljivo breme, ki ima petdnevno biokemijsko porabo kisika (BPK5) 60 g kisika na dan;

[…]

8. ‚sekundarno čiščenje' čiščenje komunalne odpadne vode po postopku, ki večinoma vključuje biološko čiščenje s sekundarnim posedanjem, ali drug postopek, v katerem se upoštevajo zahteve, določene v tabeli 1 Priloge I;

9. ‚primerno čiščenje' čiščenje komunalne odpadne vode po katerem koli postopku in/ali v sistemu odvajanja, ki po izpustu omogoča, da dosegajo vode, v katere se odpadne vode izlijejo, ustrezne cilje kakovosti in da so v skladu z določbami te in drugih direktiv Skupnosti;

[…]

11. ‚evtrofikacija' obogatitev vode s hranili, posebno spojinami dušika in/ali fosforja, kar povzroči pospešeno rast alg in višjih rastlinskih vrst, posledica česar je neželena motnja ravnotežja organizmov, prisotnih v vodi, ter kakovosti zadevne vode;

[…]

13. ‚obalne vode' vode zunaj črte oseke ali zunanjih meja estuarija."

5 Splošna pravila, ki veljajo za odpadno vodo, na katero se nanaša navedena direktiva, so v njenem členu 4, katerega prvi odstavek določa:

„Države članice zagotovijo, da bo komunalna odpadna voda, ki vstopa v kanalizacijske sisteme, pred izpustom obdelana v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku […]"

6 Člen 5 Direktive 91/271 določa:

„1. Za namene iz odstavka 2 države članice do 31. decembra 1993 opredelijo občutljiva območja v skladu z merili, določenimi v Prilogi II.

2. Države članice zagotovijo, da bodo komunalne odpadne vode, ki se dovajajo v kanalizacijske sisteme, pred izpustom v občutljiva območja podvržene strožjemu postopku čiščenja, kot je tisti, opisan v členu 4, in sicer najkasneje do 31. decembra 1998 za vse aglomeracije s PE večjim od 10.000.

3. Izpust iz komunalnih čistilnih naprav, opisanih v odstavku 2, mora izpolnjevati ustrezne zahteve iz Priloge I B. […]

[…]

5. Za izpuste iz komunalnih čistilnih naprav, postavljenih na zbiralnih področjih občutljivih območij, ki prispevajo k onesnaževanju teh območij, veljajo odstavki 2, 3 in 4.

[…]“

7 V Prilogi I B, odstavka 2 in 3, k tej direktivi je navedeno:

„2. Izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, ki so podvrženi čiščenju v skladu s členoma 4 in 5, morajo izpolnjevati zahteve iz tabele 1.

3. Izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, ki se stekajo v tista občutljiva območja, ki so podvržena evtrofikaciji, kot je določeno v Prilogi II A(a), morajo dodatno izpolnjevati zahteve iz tabele 2 te priloge.“

8 V tabeli 2 navedene Priloge I je navedeno:

„Tabela 2: Zahteve glede izpustov iz komunalnih čistilnih naprav na občutljivih območjih, kjer se pojavlja evtrofikacija, kot je določeno v Prilogi II A(a). Eden ali oba

parametra se lahko uporabita glede na lokalne razmere. Veljajo vrednosti za koncentracijo ali odstotek znižanja.“

9 V skladu z drugo vrstico te tabele je lahko največja koncentracija celotnega dušika 15 mg/l za aglomeracije s PE med 10.000 in 100.000 ter 10 mg/l za večje aglomeracije ali pa se mora celotni dušik znižati za vsaj od 70 do 80 %.

10 V Prilogi II A(a), drugi odstavek, k Direktivi 91/271 je navedeno:

„Pri odločanju, katero hranilo bi bilo potrebno zmanjšati z nadaljnjim čiščenjem, lahko upoštevamo naslednje elemente:

(i) jezera in tokovi, ki se izlivajo v jezera/rezervoarje/zaprte zalive, ki imajo majhno vodno izmenjavo, s čimer lahko pride do kopičenja. V teh območjih je potrebno vključiti odstranjevanje fosforja, razen če je mogoče pokazati, da odstranjevanje fosforja ne bo vplivalo na stopnjo evtrofikacije. Kjer prihaja do izpustov iz velikih aglomeracij, je vredno premisliti tudi o odstranjevanju dušika;

(ii) estuariji, zalivi in druge obalne vode, ki imajo majhno vodno izmenjavo ali ki prejmejo velike količine hranil. Izpusti iz majhnih aglomeracij v teh območjih večinoma niso zelo pomembni, v primeru velikih aglomeracij pa je potrebno vključiti odstranjevanje fosforja in/ali dušika, razen če je mogoče pokazati, da odstranjevanje ne bo vplivalo na stopnjo evtrofikacije.“

Nacionalna ureditev

11 Iz opisa nacionalne ureditve v vlogah Kraljevine Švedske je razvidno, da se za vse dejavnosti in ukrepe z nezanemarljivim pomenom za okolje uporablja švedski zakonik o okolju (miljöbalken). Poleg tega mora biti za vsako švedsko čistilno napravo za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 2000, izdano dovoljenje, ki temelji na presoji posameznega primera. Med preučitvijo zahteve za izdajo dovoljenja se opravi celovita presoja položaja zbiralnega območja, ki temelji na zbranih izpustih iz vseh virov, skupaj s presojo nadaljnjih učinkov izpustov.

Predhodni postopek

12 Kraljevina Švedska je leta 1994 opredelila vse svoje vode kot občutljiva območja. To razvrstitev je leta 1998 in 2000 potrdila Komisiji. Poleg tega je ta država članica navedla, da je kot merilo uporabila evtrofikacijo in da je na podlagi zadevnega vodnega telesa določila vrsto potrebnega čiščenja. Po mnenju Kraljevine Švedske je na podlagi meril iz Priloge II A(a), pododstavka (i) in (ii), k Direktivi 91/271 celotno švedsko ozemlje občutljivo za evtrofikacijo oziroma je zanj značilna nevarnost evtrofikacije zaradi izpustov fosforja.

13 Komisija je 23. oktobra 2002 Kraljevini Švedski poslala uradni opomin, ker ta država članica ni prilagodila svoje zakonodaje obveznostim, ki jih ima na podlagi člena 5 Direktive 91/271. Obveznosti naj ne bi bile izpolnjene, ker vsi izpusti iz komunalnih čistilnih naprav na občutljiva območja niso izpolnjevali zahtev iz Priloge I, črka B, k navedeni direktivi. Kraljevina Švedska bi morala najpozneje do 31. decembra 1998 prilagoditi zakonodajo navedenim zahtevam, ki bi morale veljati za vse izpuste iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, ter za vse izpuste iz takšnih čistilnih naprav, postavljenih na zbiralnih področjih občutljivih območij.

14 Kraljevina Švedska je v odgovoru z dne 5. februarja 2003 zavrnila trditve Komisije in navedla, da je zakonodajo prilagodila Direktivi 91/271. Švedski organi so menili, da odstranjevanje dušika iz izpustov v Baltsko morje iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, na območju severno od občine Norrtälje ni nujno. Poleg tega so menili, da izpusti dušika iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz drugih aglomeracij s PE, večjim od 10.000, v osrednji in južni Švedski ne prispevajo k evtrofikaciji obalnih voda, ker se na poti po zbiralnem področju med virom onesnaženja in morjem naravno zadrži dovolj dušika.

15 Komisija je 1. aprila 2004 poslala Kraljevini Švedski obrazloženo mnenje, v katerem je navedla znanstvene študije, ki dokazujejo, da odstranjevanje dušika v izpustih v severni in južni del Botnijskega zaliva vpliva na raven evtrofikacije v Baltskem morju. Navedla je, da bi bilo treba vse izpuste v Baltsko morje, vključno s severnim in z južnim delom Botnijskega zaliva, iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000 čistiti z odstranjevanjem fosforja in dušika.

16 Komisija je poleg tega menila, da izpusti dušika iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, v osrednji in južni Švedski prispevajo k onesnaževanju Baltskega morja, ki je občutljivo območje. V zvezi s tem je opozorila, da naravno zadržanje na zbiralnih področjih ni sprejemljiva metoda zmanjševanja obremenjenosti obalnih območij z dušikom.

17 Kraljevina Švedska je na obrazloženo mnenje Komisije odgovorila z dopisoma z dne 14. in 22. junija 2004 in navedla, da ko mora država članica oblikovati stališče glede območij, ki so občutljiva za evtrofikacijo v smislu Direktive 91//271, mora tudi presoditi, katera hranila prispevajo k evtrofikaciji. Ko je ta država članica o tem sprejela stališče, mora odvisno od lokalnih razmer zagotavljati strožji postopek čiščenja dušika in/ali fosforja. Kraljevina Švedska je poleg tega poudarila, da lahko države članice prosto izberejo metodo, ki jo želijo uporabljati za odstranjevanje dušika iz komunalnih

odpadnih voda. Direktivo 91/271 bi bilo torej treba razlagati tako, da se naravno zadržanje lahko upošteva kot metoda odstranjevanja dušika iz komunalnih odpadnih voda iz notranjih regij, ki se izlivajo v reke in vodne tokove in tečejo nato proti občutljivim obalnim območjem.

18 Ker Komisija ni bila zadovoljna z odgovorom Kraljevine Švedske na navedeno obrazloženo mnenje, je vložila to tožbo.

19 S sklepom predsednika Sodišča z dne 28. januarja 2008 je bila Republiki Finski dovoljena intervencija v podporo predlogom Kraljevine Švedske.

Tožba

Trditve strank

20 Kraljevina Švedska je 141 čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se neposredno izlivajo na občutljiva območja ali njihova zbiralna področja, razdelila v pet skupin, ki so navedene v prvih petih prilogah k njenemu odgovoru na tožbo.

21 Ta država članica je v dupliki pojasnila, da je treba popraviti položaj petih od 141 navedenih čistilnih naprav. Tako je treba čistilne naprave aglomeracij Kristianstad ter Jönköping in Huskvarna, ki tvorita odslej eno aglomeracijo, izbrisati iz priloge 1 k odgovoru na tožbo te države članice in dodati k prilogi 3 k temu odgovoru na tožbo.

Čistilno napravo aglomeracije Lysekil je treba izbrisati iz navedene priloge 1 in dodati k prilogi 2 k navedenemu odgovoru na tožbo. Nazadnje je treba izbrisati čistilno napravo aglomeracije Hammarö iz priloge 2 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo in jo dodati k prilogi 1 k temu odgovoru na tožbo.

22 Prvič, v prilogi 1 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, kakor je bila spremenjena z njeno dupliko (v nadaljevanju: spremenjena priloga 1), so navedene čistilne naprave, za katere ta država članica meni, da izpolnjujejo zahteve iz Direktive 91/271. Neizpolnitev obveznosti naj ne bi bila utemeljena glede navedenih naprav, saj naj bi vse imele posebno opremo za odstranjevanje dušika, ki izpolnjuje zahteve iz te direktive. Komisija le ugotavlja, da čistilne naprave aglomeracij Eslöv, Kristianstad in Jönköping ob kršitvi navedene direktive ne odstranjujejo dušika iz komunalnih odpadnih voda, ki jih čistijo.

23 Drugič, v zvezi s čistilnimi napravami, ki so naštete v prilogi 2 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, kakor je bila spremenjena z njeno dupliko (v nadaljevanju: spremenjena priloga 2), in s čistilnimi napravami, ki so naštete v prilogi 3 k navedenemu odgovoru na tožbo, kakor je bila spremenjena z navedeno dupliko (v nadaljevanju: spremenjena priloga 3), Komisija navaja, da se strinja s stališčem Kraljevine Švedske, da navedene naprave ne izpolnjujejo zahtev Direktive 91/271, ker prve niso opremljene za odstranjevanje dušika in druge ne odstranijo dovolj dušika iz komunalnih odpadnih voda, ki jih čistijo.

24 Tretjič, Komisija čistilne naprave, naštete v prilogi 5 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, razlikuje glede na to, ali se njihovi izpusti izlivajo neposredno ali posredno v severni del Botnijskega zaliva in neposredno ali posredno v njegov južni del. Komisija meni, da ker se večina švedskih notranjih voda izliva v Baltsko morje, v katerem evtrofikacijo povzročata predvsem fosfor in dušik, je treba ti vodni telesi šteti za občutljivi za ti hranili. V vseh teh čistilnih napravah bi bilo torej treba – poleg fosforja – zagotoviti strožje čiščenje dušika v smislu člena 5(2), (3) in (5) Direktive 91/271 (v nadaljevanju: terciarno čiščenje).

25 Komisija priznava, da je voda v severnem delu Botnijskega zaliva občutljiva le za fosfor, vendar meni, da tega dela ni mogoče obravnavati izolirano, kajti hranila, vključno z dušikom, se prenašajo iz njegove morske kotline proti drugim delom Baltskega morja. Komisija, ki se opira zlasti na poročilo, ki ga je leta 2003 na njeno zahtevo pripravil Water Research Center, o prenosu Direktive 91/271 na Švedskem (v nadaljevanju: poročilo iz leta 2003), meni, da je voda v južnem delu Botnijskega zaliva vsaj delno občutljiva za dušik. Tako naj bi se zaradi vodnega toka iz severnega in južnega dela Botnijskega zaliva proti Baltskemu morju prenesla precejšnja količina dušika.

26 Nazadnje, v čistilnih napravah, ki so naštete v prilogi 4 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo in za katere ta država članica meni, da izpolnjujejo zahteve iz Direktive 91/271, naj prav tako ne bi bilo treba zagotoviti odstranjevanja dušika, ker naj bi bilo naravno zadržanje tako pomembno, da naj njihovi izpusti ne bi prispevali k evtrofikaciji obalnih voda. Republika Finska v intervencijski vlogi v zvezi s tem dodaja, da se takšen proces naravnega čiščenja lahko upošteva, ko se v skladu z navedeno direktivo presoja, ali je odstranjevanje dušika nujno. Komisija trdi, da stopnje zadržanja, ki jih navaja Kraljevina Švedska, ne omogočajo zadostnega odstranjevanja dušika in da temeljijo izračuni na povprečnem zmanjšanju dušika, česar pa Direktiva 91/271 ne dopušča. Zadržanje se torej ne more obravnavati, kot da ustreza zahtevam iz Priloge I, tabela 2, k navedeni direktivi glede zadostne in stalne ravni čiščenja.

27 Komisija v repliki trdi, da je iz zahteve po doseganju visoke ravni varstva, ki temelji na previdnostnem načelu in načelu, po katerem je treba delovati preventivno, in ki je določena z okoljsko politiko Skupnosti v členu 174(2) ES ter potrjena v ustaljeni sodni praksi, razvidno, da je treba onesnaževanje odpravljati pri viru. V zvezi s tem Komisija meni, da Kraljevina Švedska ni dokazala, da odstranjevanje dušika iz notranjih in obalnih voda ne bi vodilo k izboljšanju ravni evtrofikacije Baltskega morja.

28 Kraljevina Švedska v zvezi s tem odgovarja, da odstranjevanje dušika tam, kjer lokalne razmere tega ne zahtevajo, lahko pospešuje razvoj cianobakterij. Če Komisija v teh

okoliščinah ne dokaže, da lokalne razmere zahtevajo odstranjevanje dušika, naj bi se bilo treba v skladu s previdnostnim načelom vzdržati takšnega odstranjevanja.

Presoja Sodišča

29 Iz člena 5(2) Direktive 91/271 izhaja, da bi moral za vso komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, ki se izliva na občutljivo območje, najpozneje 31. decembra 1998 veljati strožji postopek čiščenja od tistega, ki je določen v členu 4 navedene direktive.

30 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da gre za izpust v smislu člena 5(2) Direktive, ne glede na to, ali se odpadna voda neposredno ali posredno izliva na občutljivo območje (glej v tem smislu sodbo z dne 25. aprila 2002 v zadevi Komisija proti Italiji, C-396/00, Recueil, str. I-3949, točke od 29 do 32). Kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 72 sklepnih predlogov, to ustreza tudi visoki ravni varstva okoljske politike Skupnosti v skladu s členom 174(2) ES.

31 Opredelitev občutljivih območij lahko v skladu s Prilogo II A k Direktivi 91/271 temelji na evtrofikaciji, zajemu pitne vode ali zahtevah drugih direktiv.

32 V obravnavanem primeru ni sporno, da je Kraljevina Švedska v letu 1994 vse svoje vode opredelila kot območja, občutljiva za evtrofikacijo, in da se izpusti vseh čistilnih naprav te države članice neposredno ali posredno izlivajo na ta območja.

33 Iz stališč, ki sta jih predložili stranki, izhaja, da je večinoma ena od hranljivih snovi, ali fosfor ali dušik, prisotna v manjši količini od druge in da ta razlika omejuje rast alg. Ta snov se tako imenuje „omejevalni dejavnik“. Vode na nekem območju so lahko občutljive za eno ali drugo od teh snovi oziroma celo za obe. Zmanjševanje fosforja in/ali dušika, odvisno od občutljivosti navedenih voda, torej omogoča omejitev rasti alg.

34 Za vse švedske vode je bilo presojeno, da so občutljive za evtrofikacijo oziroma da je zanje značilna nevarnost evtrofikacije zaradi izpustov fosforja. Le za obalne vode med norveško mejo in občino Norrtälje je bila ugotovljena občutljivost za evtrofikacijo oziroma nevarnost evtrofikacije zaradi izpustov dušika.

35 Zato je treba navesti, v nasprotju s trditvami Komisije, da je Kraljevina Švedska pojasnila v okviru opredelitve občutljivih območij, katera hranila je treba v skladu s tabelo 2 Priloge I k Direktivi 91/271 odstraniti ob izpuščanju komunalnih odpadnih voda v švedske notranje vode. Kot je namreč navedla Kraljevina Švedska, v zvezi s tem ni bila določena nobena razlika med obalnimi in notranjimi vodami.

36 Poleg tega člen 5(3) Direktive 91/271 določa, katero pravilo velja za terciarno čiščenje izpustov na takih občutljivih območjih. Iz te določbe, brane v povezavi z določbami, na katere napotuje, je razvidno, da morajo izpusti iz komunalnih čistilnih naprav na občutljiva območja, na katerih se pojavlja evtrofikacija, izpolnjevati zahteve, navedene v tabeli 2 Priloge I k tej direktivi.

37 Sodišče je že ugotovilo, da se te zahteve uporabljajo ob upoštevanju Priloge II A(a), drugi odstavek, k Direktivi 91/271 (sodba z dne 23. septembra 2004 v zadevi Komisija proti Franciji, C-280/02, ZOdl., str. I-8573, točki 104 in 105). Točka (ii) te določbe tako glede obalnih voda, ki imajo majhno vodno izmenjavo ali prejmejo velike količine

hranil, določa, da je treba pri velikih aglomeracijah vključiti odstranjevanje fosforja in/ali dušika, razen če je mogoče dokazati, da odstranjevanje ne bo vplivalo na stopnjo evtrofikacije.

38 Tabela 2 Priloge I k tej direktivi se nanaša na zmanjšanje fosforja in dušika v komunalni odpadni vodi. Kot izhaja iz naslova te tabele, je določeno, da se glede na lokalne razmere uporabi samo en parameter ali oba. Glede na lokalne razmere je treba namreč zmanjšati dušik ali fosfor oziroma oba. Država članica se lahko torej odloči za uporabo vrednosti koncentracije ali odstotka zmanjšanja.

39 Treba je navesti, da se Komisija in Kraljevina Švedska strinjata glede tega, da je evtrofikacija Baltskega morja velik okoljski problem ter da ta pojav povzroča povečana koncentracija dušika in fosforja, ki sta snovi, ki sta vseeno nujno potrebni za morsko življenje.

40 Kot je navedla Kraljevina Švedska, ni enotne rešitve problema evtrofikacije za celotno Baltsko morje.

41 Iz spisa je razvidno, da v takih okoliščinah v različnih delih Baltskega morja ni treba sprejeti istih ukrepov za zmanjšanje evtrofikacije. Direktiva 91/271 glede tega določa, da države članice na podlagi lokalnih razmer presodijo, katera snov – fosfor in/ali dušik – prispeva k evtrofikaciji in v skladu s to presojo sprejmejo ustrezne ukrepe za čiščenje.

42 Direktiva 91/271 torej avtomatično ne predpisuje zmanjšanja obremenitve z dušikom, tudi če se izpusti iz komunalnih čistilnih naprav izlivajo v sprejemne vode na občutljivih

območjih. Ali je treba zmanjšati dušik in/ali fosfor, je odvisno od občutljivosti teh sprejemnih voda, pri čemer se preučijo še lokalne razmere.

43 Zato ni mogoče sprejeti razlage, ki jo zagovarja Komisija, da že okoliščina, da se izpusti iz komunalnih čistilnih naprav na koncu izlijejo na občutljivo območje, omogoča ugotovitev, da Direktiva 91/271 zahteva terciarno čiščenje dušika. V skladu s členom 5(5) navedene direktive je obveznost zmanjšanja obremenitve z dušikom odvisna od tega, koliko izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, postavljenih na zbiralnih področjih občutljivih območij, prispevajo k njihovemu onesnaževanju.

44 Ker opredelitev omejevalnega dejavnika ni izključno povezana z občutljivostjo sprejemnih voda, ampak tudi z obstojem onesnaževalnega učinka izpustov nanje, ni mogoče trditi, kakor v bistvu zatrjuje Komisija, da je zato, ker se v Baltskem morju pojavlja močna evtrofikacija tako zaradi dušika kot zaradi fosforja in ker se večina švedskih notranjih voda izliva v to morje, treba šteti, da so tudi švedska jezera in reke ter obalne vode občutljivi za ti snovi.

45 Iz teh ugotovitev izhaja, da v nasprotju z navedbami Komisije Direktiva 91/271 ne določa splošne obveznosti določitve terciarnega čiščenja dušika iz izpustov iz vsake čistilne naprave za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000.

46 Ker Direktiva 91/271 nalaga zmanjšanje fosforja in/ali dušika glede na lokalne razmere, to je glede na občutljivost sprejemnih voda za eno in/ali drugo od teh hranil in glede na obstoj onesnaževalnega učinka izpustov nanje, je mogoče zadevne čistilne naprave, katerih izpusti se izlivajo na isto zbiralno področje, preučiti skupaj.

47 Poleg tega, ne glede na to, ali so izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, postavljenih na istem zbiralnem področju občutljivega območja, neposredni ali posredni, zanje na podlagi člena 5(5) Direktive 91/271 veljajo zahteve za občutljiva območja samo, če ti izpusti prispevajo k onesnaževanju tega območja. Tako mora biti podana vzročna zveza med navedenimi izpusti in onesnaženjem občutljivih območij.

48 Glede na te ugotovitve je treba presoditi, ali je Komisija dokazala obstoj take vzročne zveze.

49 Spomniti je namreč treba, da mora v skladu z ustaljeno sodno prakso Komisija v postopku zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES dokazati obstoj zatrjevane neizpolnitve obveznosti. Predložiti mora vse dokaze, ki jih Sodišče potrebuje za preizkus, ali je ta neizpolnitev podana, pri čemer se ne more sklicevati na nikakršno domnevo (glej zlasti sodbi z dne 25. maja 1982 v zadevi Komisija proti Nizozemski, 96/81, Recueil, str. 1791, točka 6, in z dne 26. aprila 2007 v zadevi Komisija proti Italiji, C-135/05, ZOdl., str. I-3475, točka 26).

50 Poleg tega, kadar Komisija predloži dovolj dokazov, ki razkrivajo dogodke na ozemlju tožene države članice, mora ta vsebinsko in podrobno izpodbijati predložene podatke in njihove posledice (glej v tem smislu sodbi z dne 22. septembra 1988 v zadevi Komisija proti Grčiji, 272/86, Recueil, str. 4875, točka 21, in z dne 9. novembra 1999 v zadevi Komisija proti Italiji, C-365/97, Recueil, str. I-7773, točki 84 in 86).

51 Prvič, v zvezi s čistilnimi napravami, naštetimi v spremenjeni prilogi 1, Komisija trdi, ne da bi to dokazala, da na eni strani čistilne naprave Eslöv, Kristianstad in Jönköping niso opremljene za odstranjevanje dušika iz komunalnih odpadnih voda, ki jih čistijo. Na drugi strani Komisija samo trdi, da dušik ni bil odstranjen iz odpadnih voda aglomeracij Hönö, Strömstad, Lidköping, Sävsjö, Borgholm, Bjuv, Svedala, Klippan, Torekov in Åmål.

52 V teh okoliščinah Sodišče nima na voljo dovolj dokazov, da bi lahko natančno presodilo o obsegu kršitve prava Skupnosti, ki se očita Kraljevini Švedski, in tako ugotovilo obstoj neizpolnitve obveznosti, ki jo zatrjuje Komisija (glej sodbo z dne 26. aprila 2007 v zadevi Komisija proti Finski, C-195/04, ZOdl., str. I-3351, točka 32).

53 Drugič, v zvezi s čistilnimi napravami, naštetimi v spremenjenih prilogah 2 in 3, je treba spomniti, da je v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti Sodišče pristojno za ugotovitev, ali je očitana neizpolnitev podana ali ne, tudi če zadevna država ne prereka neizpolnitve (glej v tem smislu sodbi z dne 15. januarja 2002 v zadevi Komisija proti Italiji, C-439/99, Recueil, str. I-305, točka 20, in z dne 23. februarja 2006 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-43/05, točka 11).

54 Treba je poudariti, da je Kraljevina Švedska priznala, da v zvezi s tem ni izpolnila obveznosti iz Direktive 91/271. Ta država članica je navedla, da ob izteku roka, določenega v obrazloženem mnenju, čistilne naprave, naštete v spremenjenih prilogah 2 in 3, niso izpolnjevale zahtev iz Priloge I k navedeni direktivi. Iz odgovorov Kraljevine Švedske na pisna vprašanja je namreč razvidno, da na eni strani čistilne naprave, naštete v spremenjeni prilogi 2, niso bile opremljene s posebno tehnologijo za odstranjevanje dušika. Na drugi strani je Kraljevina Švedska priznala, da so čistilne naprave, naštete v spremenjeni prilogi 3, opremljene s posebno tehnologijo za odstranjevanje dušika, vendar so izpusti dušika iz teh čistilnih naprav tako veliki, da kljub višji stopnji zadržanja prispevajo k evtrofikaciji.

55 Tudi če je Komisija v tožbi uporabila splošni pristop glede vseh izpustov iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, ki se neposredno izlivajo na občutljiva območja ali njihova zbiralna področja, ta okoliščina ne preprečuje, da bi se lahko neizpolnitev obveznosti ugotovila glede nekaterih od teh čistilnih naprav. To sklepanje je podprto z dejstvom, da je Kraljevina Švedska priznala, da čistilne naprave, naštete v spremenjenih prilogah 2 in 3, ne izpolnjujejo zahtev iz Priloge 1 k Direktivi 91/271, in izrecno navedla, da ne izpodbija tega dela tožbe Komisije.

56 Iz navedenega izhaja, da Kraljevina Švedska ni izpolnila obveznosti iz Direktive 91/271 glede izpustov dušika iz čistilnih naprav, naštetih v spremenjenih prilogah 2 in 3.

57 Tretjič, v zvezi s čistilnimi napravami, naštetimi v prilogi 4 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, in čistilnimi napravami, ki so naštete v prilogi 5 k temu odgovoru na tožbo in za katere naj posebna oprema za odstranjevanje dušika ne bi bila potrebna, ker naj njihovi izpusti ne bi prispevali k evtrofikaciji občutljivih območij, je treba preveriti, ali je Komisija dokazala, da izpusti iz navedenih čistilnih naprav prispevajo k evtrofikaciji teh območij.

58 V zvezi s tem je treba ugotoviti, kot izhaja iz spisa, da so navedene čistilne naprave razporejene po zbiralnih področjih, katerih sprejemne vode sta Botnijski zaliv, ki je rokav Baltskega morja, in Baltsko morje.

Čistilne naprave, katerih izpusti se izlivajo v Botnijski zaliv

59 Med čistilnimi napravami, navedenimi v prilogi 5 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, se iz nekaterih izpusti neposredno ali posredno izlivajo v severni del Botnijskega zaliva, iz drugih pa neposredno ali posredno v njegov južni del. Zadevne čistilne naprave, katerih izpusti se izlivajo na isto zbiralno področje, je torej mogoče preučiti skupaj.

60 Prvič, čistilne naprave za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo neposredno v severni del Botnijskega zaliva ali na

njegovo zbiralno področje, so čistilne naprave Haparanda, Luleå, Piteå, e Skellefteå in Umeå ter Kiruna, Gällivare in Boden.

61 Stranki se strinjata z ugotovitvijo, da je severni del Botnijskega zaliva edini večji del Baltskega morja, v katerem se evtrofikacija večinoma ne pojavlja. Poleg tega Komisija priznava, da je fosfor omejevalni dejavnik v severnem delu Botnijskega zaliva.

62 V teh okoliščinah Komisija ni dokazala, da bi Kraljevina Švedska zaradi razmer v severnem delu Botnijskega zaliva morala določiti terciarno čiščenje dušika za vsako čistilno napravo za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katere izpusti se izlivajo v severni del Botnijskega zaliva.

63 Drugič, čistilne naprave za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo neposredno v južni del Botnijskega zaliva ali na njegovo zbiralno področje, so čistilne naprave Örnsköldsvik, Härnösand, Timrå, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn in Gävle ter Sollefteå, Östersund, Åre, Ljusdal, Bollnäs, Mora, Falun, Borlänge, Avesta in Sandviken.

64 Stranki ne soglašata glede obstoja evtrofikacije in opredelitve omejevalnega dejavnika v južnem delu Botnijskega zaliva ter glede obstoja in morebitnih učinkov prenosa dušika iz Botnijskega zaliva proti Baltskemu morju.

– Obstoj evtrofikacije in opredelitev omejevalnega dejavnika v južnem delu Botnijskega zaliva

65 Na podlagi izsledkov raziskav, ki jih je v spis predložila Kraljevina Švedska, je Botnijski zaliv, in sicer tudi njegov južni del, edini del Baltskega morja, v katerem se ne kažejo očitni znaki evtrofikacije.

66 Komisija utemeljuje svojo trditev, da je dušik pomemben omejevalni dejavnik evtrofikacije južnega dela Botnijskega zaliva, s poročilom iz leta 2003.

67 Vendar je v tem poročilu poudarjeno, da na splošno velja, da evtrofikacija ni problem v odprtih vodah Botnijskega zaliva.

68 Iz navedenega izhaja, da Komisija ni dokazala, da bi bil dušik pomemben omejevalni dejavnik evtrofikacije v odprtih vodah južnega dela Botnijskega zaliva.

69 V skladu s sklepi poročila iz leta 2003 je evtrofikacija problem v Baltskem morju, v Cattégatu, Sundu in na obalnih območjih južnega dela Botnijskega zaliva, na katerih je mešanje vode majhno in obremenitev s hranili visoka.

70 Glede obalnih voda je v poročilu iz leta 2003 navedeno, da se v njih pojavlja evtrofikacija zaradi majhnega mešanja vode in visokih obremenitev s hranili v teh vodah. Poleg tega je v tem poročilu navedeno, da je v švedskih obalnih vodah fosfor glavni omejevalni dejavnik.

71 Glede tega je treba upoštevati točko (ii) Priloge II A(a), drugi odstavek, k Direktivi 91/271, na podlagi katere v zvezi z obalnimi vodami, ki imajo majhno vodno izmenjavo ali prejmejo velike količine hranil, izpusti iz majhnih aglomeracij večinoma niso zelo pomembni, pri velikih aglomeracijah pa je treba vključiti odstranjevanje fosforja in/ali dušika, razen če je mogoče dokazati, da odstranjevanje ne bo vplivalo na stopnjo evtrofikacije.

72 V zvezi s tem je iz poročila iz leta 2003 razvidno, da obstajajo dvomi o učinkovitosti odstranjevanja dušika in da bi imelo zmanjšanje obremenitve z dušikom v delih Baltskega morja, v katerih je fosfor omejevalni dejavnik, le omejen učinek na evtrofikacijo.

73 Poleg tega pa je Kraljevina Švedska navedla, Komisija pa ni predložila nasprotnih dokazov, da bi odstranjevanje dušika povzročilo zmanjšanje prenosa dušika iz severnega dela Botnijskega zaliva proti njegovemu južnemu delu za približno 19 ton, kar je manj kot 0,1 % skupnega prenosa dušika med tema morskima območjema. Učinek odstranjevanja dušika v Botnijskem zalivu na raven evtrofikacije Baltskega morja torej ne bi bil pomemben.

74 V takih okoliščinah je treba ugotoviti, da Komisija ni dokazala, da bi Kraljevina Švedska zaradi razmer v južnem delu Botnijskega zaliva morala določiti terciarno čiščenje dušika v izpustih iz vsake čistilne naprave za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, ki se izlivajo v južni del Botnijskega zaliva.

– Prenos dušika iz Botnijskega zaliva proti Baltskemu morju in njegovi morebitni učinki

75 Komisija trdi, da se v vsakem primeru prenese pomembna količina hranil med različnimi morskimi kotlinami. Tako naj bi se 62 % celotnega dušika, izpuščenega neposredno ali posredno v severni del Botnijskega zaliva, preneslo nato proti njegovemu južnemu delu, ki naj bi bil morsko območje, na katerem je dušik pomemben omejevalni dejavnik.

76 Na eni strani, kot trdita Komisija in Kraljevina Švedska, je sicer treba presojati obveznost čiščenja dušika s splošnega vidika, ob upoštevanju občutljivosti notranjih voda in občutljivosti sprejemne obalne vode. Vendar pa je treba upoštevati, da je obseg pojma zbiralno področje omejen. V zvezi s tem je treba poudariti, da je Komisija na obravnavi navedla, da nasprotno od tega, kar je razvidno iz točke 44 njene replike, ne trdi, da se lahko severni in južni del Botnijskega zaliva obravnavata kot zbiralni področji Baltskega morja.

77 Na drugi strani je treba v zvezi s trditvijo Kraljevine Švedske, da je mešanje vode iz severnega in južnega dela Botnijskega zaliva ter iz Baltskega morja izredno omejeno, navesti, da je – kot je razvidno iz spisa, predloženega Sodišču – Baltsko morje plitko morje, kar ne pospešuje mešanja vode. Poleg tega je iz priloge 11 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, v kateri je prikazana topografija Baltskega morja, razvidno, da mešanje vode iz severnega in južnega dela Botnijskega zaliva ovirajo naravne prepreke na ravni severa arhipelaga Kvarken. V skladu s to topografsko karto sta severni in južni del Botnijskega zaliva povezana s plitvinami, v katerih je voda globoka največ 25 metrov. Ta ugotovitev je poleg tega podprta s prilogo 12 k temu odgovoru na tožbo, v kateri je prikazan profil dna Baltskega morja.

78 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Komisija ni dokazala, da ne obstajajo fizične prepreke, ki ovirajo prenos dušika med zadevnimi morskimi kotlinami.

79 Poleg tega, kot je navedla generalna pravobranilka v točki 93 sklepnih predlogov, lahko južni del Botnijskega zaliva učinkovito redči dušik. Prav tako je v poročilu iz leta 2003 navedeno, da problemi evtrofikacije v zvezi z dušikom v Botnijskem zalivu niso veliki in da se le majhna količina dušika prenese do Baltskega morja. Na podlagi obstoja plitvin in zoženja Botnijskega zaliva pri Ålandskem otočju se prav tako lahko sklepa, da takšna topografija ne pospešuje vodnih tokov in s tem prenosa dušika.

80 Čeprav se torej dušik prenaša med Botnijskim zalivom in Baltskim morjem, pa Komisija ni dokazala, da vodni tok iz severnega in južnega dela Botnijskega zaliva proti Baltskemu morju prenese pomembno količino onesnaženja z dušikom iz severnih regij Švedske, v katerih se v čistilnih napravah dušik ne odstranjuje.

81 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da med strankami ni sporna okoliščina, da se približno 11 % dušika, prisotnega v južnem delu Botnijskega zaliva, prenese v Baltsko morje.

82 Vendar kot je razvidno iz dokumentov v spisu in stališč, ki jih je na obravnavi predstavila Kraljevina Švedska, in kot ta država članica poudarja, je treba upoštevati tisti odstotek, ki pomeni količino dušika, ki je izpuščena iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo v Botnijski zaliv, in ki se prenaša proti Baltskemu morju. Nasprotno pa skupnega toka dušika v obravnavanem primeru ni mogoče šteti za upošteven dejavnik pri ugotavljanju, ali je za dušik iz navedenih čistilnih naprav potrebno terciarno čiščenje.

83 Na podlagi dokumentov iz spisa je namreč mogoče sklepati, da hranila, med njimi tudi dušik, izvirajo iz različnih človekovih dejavnosti in prispejo nazadnje do morja, prvič,

z emisijami v zrak in s posledično nastalimi usedlinami, drugič, z izpusti iz točkovnih virov ob obali ali iz zbiralnih področij po rekah, in tretjič, z izpusti iz razpršenih virov.

84 V zvezi s tem je na podlagi dokumentov v spisu na eni strani mogoče sklepati, da velik del količine dušika, prisotnega v Botnijskem zalivu, izvira iz izpustov iz razpršenih virov. Na drugi strani pa je v okviru te kategorije kmetijstvo tista človekova dejavnost, ki povzroči velik del izpustov dušika.

85 Iz tega je razvidno, da količina dušika, izpuščenega iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, ne ustreza količini dušika, ki jo je navedla Komisija.

86 V teh okoliščinah je težko razbrati, čemu ustreza 62-odstotna stopnja prenosa, ki jo je poudarila Komisija. Takšna stopnja nikakor ne more ustrezati količini dušika v izpustih iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000.

87 V skladu s stališčem Kraljevine Švedske, predstavljenim na obravnavi, je stopnja prenosa dušika, ki obsega le izpuste tega hranila iz zadevnih čistilnih naprav, približno 1,2 %.

88 V teh okoliščinah Komisija ni dokazala, da se lahko prenos dušika iz švedskih čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo v Botnijski zaliv proti Baltskemu morju, opredeli kot precejšen v smislu sodne prakse, v skladu s katero je mogoče tok dušika, ki ga povzročijo komunalne odpadne vode, ki se izlivajo v evtrofne vode, opredeliti kot precejšen, če pomeni 10 % skupnega toka dušika (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Franciji, točka 77).

89 Poleg tega je komisija Helcom, ki deluje na podlagi Konvencije o varstvu morskega okolja območja Baltika, na srečanju ministrov v Krakovu 15. novembra 2007 sprejela akcijski načrt za Baltsko morje (Helcom Baltic Sea Action Plan). Ta načrt, ki je bil predmet razprave na obravnavi, določa zgornjo mejo za izpuste dušika in fosforja ter nujno zmanjšanje dušika in fosforja v različnih delih Baltskega morja. Iz njega je razvidno, da v severnem in južnem delu Botnijskega zaliva zmanjšanje stopnje dušika ni nujno.

90 Čeprav se z navedenim akcijskim načrtom hkrati spodbuja zmanjšanje dušika v Baltskem morju do 94.000 ton na leto, pa je treba poudariti, da se ta zahteva ne nanaša na Kraljevino Švedsko. Nanaša se namreč na države, ki so na zbiralnem področju Baltskega morja.

91 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Komisija ni dokazala, da izpusti dušika iz notranjih voda in obalnih voda severnega dela Botnijskega zaliva prispevajo k evtrofikaciji njegovega južnega dela niti da je dušik glavni omejevalni dejavnik evtrofikacije južnega dela Botnijskega zaliva.

92 Iz navedenega izhaja, da Komisija ni dokazala, da količina dušika iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo v Botnijski zaliv, prispeva k evtrofikaciji v Baltskem morju. Komisija torej ni dokazala, da bi morala Kraljevina Švedska določiti, da se opravi terciarno čiščenje dušika v vseh čistilnih napravah za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo v Botnijski zaliv.

93 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Komisija ni dokazala, da Kraljevina Švedska ni izpolnila obveznosti iz Direktive 91/271 glede vseh čistilnih naprav za komunalno

odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, katerih izpusti se izlivajo v Botnijski zaliv.

Čistilne naprave, katerih izpusti se izlivajo na zbiralno področje Baltskega morja

94 V zvezi z izpusti iz čistilnih naprav v notranjosti južnega dela Švedske, ki so naštete v prilogi 4 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo in čistijo komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, na zbiralnem področju, s katerega voda teče proti obalnim vodam, občutljivim za dušik, med norveško mejo in občino Norrtälje, Kraljevina Švedska trdi, da terciarno čiščenje dušika ni nujno, ker pojav naravnega zadržanja omogoča zadostno odstranjevanje tega hranila.

95 V zvezi s tem je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da je zadržanje naravni proces, ki poteka v jezerih in vodnih tokovih, ki prestrežejo večino izpuščenega dušika in ga pretvorijo v neškodljiv plin, kar tudi ustreza postopku, ki se uporablja med odstranjevanjem dušika v čistilnih napravah. Zadržanje poteka zlasti v kotlinah, v katerih se vodni tok upočasni in dušik običajno ostane več let. Ta pojav poteka tako, da se dušik ali odstrani z organskimi snovmi v usedlinah jezerskih kotlin ali pa po postopku nitrifikacije/denitrifikacije mikrobov uide v zrak kot plinasti dušik.

96 Komisija ne prereka, da je zadržanje kemični proces, ki poteka v vodi in zmanjša koncentracijo dušika, vendar pa trdi, da ta proces ne more nadomestiti odstranjevanja

dušika v čistilnih napravah, določenega z Direktivo 91/271, ker to nasprotuje previdnostnemu načelu. Komisija poleg tega meni, da proces zadržanja dušika ne omogoča njegovega trajnega odstranjevanja in da je odvisen od letnih časov.

97 Najprej je treba ugotoviti, da nobena določba Direktive 91/271 ne nasprotuje temu, da se lahko naravno zadržanje dušika šteje za metodo odstranjevanja dušika iz komunalne odpadne vode.

98 V zvezi s trditvijo Komisije, da proces zadržanja dušika ni dovolj zanesljiv, da bi ga bilo mogoče upoštevati, je treba poudariti, da je Kraljevina Švedska navedla, da izračun izpustov iz vsake aglomeracije v občutljive obalne vode temelji na dejanskih izpustih iz aglomeracij in zadržanju, izračunanem za vsak posamezen primer. Uporabljena metoda vključuje rezultate dejanskih merjenj vsebnosti dušika v različnih vodnih tokovih in izračuni običajno temeljijo na programu merjenj, izvedenih v obdobjih do deset let. Iz tega je razvidno, da se pri izračunih prav tako upošteva dušik, ki se vrne v vodo, in da ta rezultat torej izraža neto zadržanje, ki zajema celoten dušik, vključno s tistim, ki je bil prestrežen prej in ponovno spuščen.

99 Nato je treba poudariti, da je v poročilu iz leta 2003 prav tako navedeno, da je naravno zadržanje pravno dopustna možnost.

100 Nazadnje je treba opozoriti, kot je bilo navedeno v točki 47 te sodbe, da mora obstajati ustrezna vzročna zveza med izpusti in onesnaženjem občutljivih območij. Čeprav torej v Baltskem morju prihaja do evtrofikacije zlasti zaradi dušika, pa dokler Komisija ne dokaže, da izpusti dušika iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, ki se izlivajo v Baltsko morje, prispevajo k evtrofikaciji tega morja, ni mogoče zahtevati terciarnega čiščenja dušika v vsaki od teh čistilnih naprav.

101 Poleg tega, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 82 sklepnih predlogov, se v tabeli 2 Priloge I k Direktivi 91/271 v okviru terciarnega čiščenja ne zahteva popolno čiščenje, ampak se glede dušika zahteva ali zmanjšanje, ki omogoča doseganje vrednosti 15 mg/l za aglomeracije s PE med 10.000 in 100.000, ali zmanjšanje za vsaj od 70 do 80 %. Neposreden izpust dušika v vodo, ki je občutljiva za dušik, povzroči torej nastanek obveznosti zmanjšanja dušika le, če v zvezi s čistilno napravo več kot 30 % dušika iz komunalne odpadne vode doseže to občutljivo vodo.

102 Ugotoviti je torej treba, ali je Komisija dokazala, da izpusti iz zadevnih sedmih čistilnih naprav ne izpolnjujejo teh zahtev.

103 Najprej je treba navesti, kot je poudarila Kraljevina Švedska, da so na ozemlju te države članice številna jezera in reke. Kraljevina Švedska je tudi dodala, da preteče precej časa, preden dušik, ki pride v vodni krog, doseže obalo, in da naravni proces ločevanja dušika v izpustih poteka torej v dolgem obdobju. V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se zdi, da naravne značilnosti švedskega ozemlja pospešujejo zadržanje dušika.

104 Na eni strani je Kraljevina Švedska trdila, ne da bi Komisija temu nasprotovala, da klasična čistilna naprava, opremljena za mehansko, biološko in kemično čiščenje, vedno do določene mere odstrani tudi dušik, čeprav za to ni posebej opremljena. Zmanjšanje dušika v takšni čistilni napravi naj bi bilo povprečno 30-odstotno. Na drugi strani je iz podatkov, ki jih je Kraljevina Švedska sporočila v odgovoru na pisna vprašanja, razvidno, da je glede na izračune iz leta 2008 stopnja zadržanja dušika 54-odstotna za čistilno napravo Filipstad, 81-odstotna za čistilno napravo Kumla, 47-odstotna za čistilno napravo Flen, 92-odstotna za čistilno napravo Nässjö, 74-odstotna za čistilno napravo Tranås, 70-odstotna za čistilno napravo Vimmerby in 48-odstotna za čistilno napravo Olofström.

105 Ugotoviti je treba, da v teh okoliščinah Komisija ni dokazala, da za vsako čistilno napravo, našteto v prilogi 4 k odgovoru Kraljevine Švedske na tožbo, skupni učinki zmanjšanja dušika v čistilnih napravah in naravnega zadržanja ne omogočajo doseganja minimalne stopnje odstranjevanja dušika, določene z Direktivo 91/271.

106 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Komisija ni dokazala zatrjevane neizpolnitve obveznosti glede navedenih čistilnih naprav.

107 Iz navedenega je razvidno, da Kraljevina Švedska s tem, da najpozneje do 31. decembra 1998 ni zagotovila, da bi izpusti iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s PE, večjim od 10.000, naštetih v spremenjenih prilogah 2 in 3, ki se neposredno izlivajo na občutljiva območja ali njihova zbiralna področja, ustrezali zadevnim zahtevam iz Priloge I k Direktivi 91/271, ni izpolnila obveznosti iz člena 5(2), (3) in (5) navedene direktive.

108 V preostalem se tožba zavrne.

Stroški

109 V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Čeprav Komisija z večino predlogov ni uspela, je treba odločiti, da nosi vsaka stranka svoje stroške, ker Kraljevina Švedska ni predlagala, naj se Komisiji naloži plačilo stroškov.

110 Države članice, ki se kot intervenientke udeležijo postopka, nosijo v skladu s členom 69(4) Poslovnika svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Kraljevina Švedska s tem, da najpozneje do 31. decembra 1998 ni zagotovila, da bi izpusti iz čistilnih naprav za komunalno odpadno vodo iz aglomeracij s populacijskim ekvivalentom, večjim od 10.000, naštetih v prilogah 2 in 3 k njenemu odgovoru na tožbo, kakor sta bili spremenjeni z njeno dupliko, ki se neposredno izlivajo na občutljiva območja ali njihova zbiralna področja, ustrezali zadevnim zahtevam iz Priloge I k Direktivi Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode, kakor je bila spremenjena z Direktivo Komisije 98/15/ES z dne 27. februarja 1998, ni izpolnila obveznosti iz člena 5(2), (3) in (5) navedene direktive.

2. V preostalem se tožba zavrne.

3. Komisija Evropskih skupnosti, Kraljevina Švedska in Republika Finska nosijo svoje stroške.

Podpisi